

Jordemødres afholdelse af barns 1. og 2. sygedag

Introduktion

Muligheden for at kunne tage sig af sit syge barn med 'barns sygedag' er en vigtig del af det at kunne forene arbejdsliv og familieliv. For jordemødre, der arbejder i et døgnbemandet beredskab med skiftende vagter, kan barnets sygdom imidlertid skabe et særligt pres mellem hensynet til familien og hensynet til arbejdspladsens drift. Derfor oplever Jordemødre som faggruppe udfordringer med at afholde barns sygedag i praksis.

Med de seneste overenskomstforhandlinger er den betingede ret til at afholde barnets sygedag udvidet til også at omfatte hjemkaldelsesdagen og barnets 3. sygedag. Det har hidtil været sådan, at man havde ret til barns 1. og 2. sygedag. I hvert enkelt tilfælde, når en medarbejder kontakter sin leder i forbindelse med et barns sygdom, skal lederen forholde sig konkret til situationen.

Jordemoderforeningen har undersøgt jordemødres erfaringer med at afholde barns sygedage og deres oplevelse af adgang til de rettigheder, som overenskomsten giver mulighed for. Dette notat gennemgår analysens væsentligste resultater.

Analysen viser

Undersøgelsen viser, at mange jordemødre oplever, at det kan være svært at gøre brug af retten til barns sygedage. **38 pct.** af de jordemødre, der har haft barn syg på en dag, hvor de ellers skulle arbejde (barns 1. sygedag), har oplevet at få afslag. For barnets 2. sygedag er andelen **39 pct.**

Samtidig tyder resultaterne på, at udfordringen er større, end afslagsprocenterne alene viser. Hele **40 pct.** svarer "ved ikke" på spørgsmålene om barnets 2. sygedag. Fritekstbesvarelser og dialog med medlemmerne peger på, at mange slet ikke beder om dagen, fordi de ikke oplever, at der er en kultur eller ledelsesmæssig opbakning til at bruge den.

Det afspejler sig også i oplevelsen af, hvor tilgængelige rettighederne er i praksis. Kun **33 pct.** oplever, at det altid er muligt at få barns 1. sygedag, mens det kun gælder **9 pct.** for barnets 2. sygedag.

Knap halvdelen har inden for de seneste tre måneder haft et sygt barn på en dag, hvor de skulle arbejde, men kun omkring hver fjerde har afholdt barnets 1. sygedag. Omkring **30 pct.** har haft et sygt barn to arbejdsdage i træk, mens kun lidt over **2 pct.** har afholdt barnets 2. sygedag.

Undersøgelsen viser samtidig, at mange bliver bedt om selv at finde alternative løsninger. Det kan eksempelvis være at undersøge andre pasningsmuligheder, omlægge arbejdstiden eller møde ind midt i en vagt, når pasning er fundet. Resultaterne peger dermed på, at adgangen til barns sygedage i praksis ofte er forbundet med en forventning om, at den enkelte medarbejder selv bidrager til at løse den bemandingsmæssige udfordring.

Jordemoderforeningen mener

Undersøgelsen peger på, at mange jordemødre ikke oplever at have reel adgang til de rettigheder om barns sygedage, som overenskomsten giver mulighed for.

Resultaterne tyder på, at der flere steder er en kultur, hvor det ikke opleves som en naturlig mulighed at holde barns sygedag, uden at man som ansat selv har ansvaret for at bytte vagter eller lignende. Det gælder særligt barnets 2. sygedag, hvor mange medlemmer enten ikke spørger om fri eller på forhånd forventer, at det ikke vil blive imødekommet.

Arbejdsgiver og arbejdstager deler et fælles ønske om at skabe familievenlige arbejdspladser, hvor arbejde ikke opleves at stå i vejen for en god balance mellem arbejdsliv og familielivet. Derfor aftales der diverse rettigheder, når der forhandles om overenskomsten som fx muligheden for at afholde barns sygedage, som arbejdstager betaler kollektivt for i form af en lavere grundløn. Fødestederne varetager en samfundskritiks beredskabsopgave, og det kræver en normering med en vis indlejret fleksibilitet. Men undersøgelsen peger på, at det er en udfordring for jordemødre at benytte de erhvervede og betalte rettigheder.

Jordemoderforeningen mener, at beredskabet skal normeres på en måde, der gør det muligt for medarbejderne at gøre brug af deres overenskomstmæssige rettigheder. Hvis barns sygedage i overvejende grad kun kan afholdes ved at bytte vagter, finde anden pasning eller på anden måde selv løse bemandingsudfordringerne, risikerer ansvaret for normeringen at blive skubbet over på den enkelte medarbejder. Det er hverken rimeligt overfor den enkelte eller i tråd med ønsket om at skabe familievenlige arbejdspladser. Denne udfordring forstærkes af, at jordemødre i dag er en af de yngste medarbejdergrupper i regionerne. Derfor har en stor andel børn i en alder, der kræver højere grad af pasning ved sygdom. Medarbejdersammensætningen bør være en faktor ved budgettering og organisering af arbejdet.

Med overenskomsten fra 2026 udvides retten til også at omfatte hjemkaldelsesdagen og barnets 3. sygedag. Derfor bliver det en vigtig opgave at sikre, at de nye rettigheder kan anvendes i praksis. Det handler først og fremmest om normering og økonomi, der sikrer bedre mulighed for at kalde en kollega eller vikar ind eller andre tiltag, der sikrer at hjemkaldelsesdagen og barns 1., 2. og 3. sygedag opfattes som en legitim og reel mulighed for medarbejderne.

Indhold

Introduktion.....	1
Analysen viser	1
Jordemoderforeningen mener	2
Undersøgelsens resultater.....	3
Reglerne før og nu	7
Baggrundstal og metode.....	8

Undersøgelsens resultater

Mere end hver tredje får afslag på barns sygedage

Blandt de jordemødre, som har haft barn syg på en arbejdsdag, har 12 pct. fået afslag på barns 1. sygedag inden for de seneste tre måneder og 26 pct. har fået afslag for mere end tre måneder siden (se tabel 1).

Tabel 1

Har du oplevet at få afslag på barns 1. sygedag?	
<i>Ja, inden for de seneste 3 måneder</i>	11,8 %
<i>Ja, for over 3 måneder siden</i>	26,4 %
<i>Nej, aldrig</i>	56,3 %
<i>Ved ikke</i>	5,5 %
Total	100 %

Note: Regionalt ansatte jordemødre i beskæftigelse med hjemmeboende. Data er vægtet på afgangår. n=157.
Kilde: Jordemoderforeningens medlemsundersøgelse.

Hvad angår barns 2. sygedag, har 19 pct. oplevet at få afslag inden for de seneste tre måneder, og 20 pct. har oplevet det for mere end tre måneder siden (se tabel 2). En meget stor andel (40 pct.) svarer desuden 'ved ikke' på om de har oplevet at få afslag, hvilken kan ses som en indikator for, at mange slet ikke spørger om lov til at holde barns 2. sygedag. Som en respondent skriver i et fritekst felt:

"Jeg har brug for at nævne, at jeg ALDRIG har turdet bede om 2. sygedag. Det er SÅ vanskeligt at få den første, at det andet virker helt utopisk."

Tabel 2

Har du oplevet at få afslag på barns 2. sygedag?	
<i>Ja, inden for de seneste 3 måneder</i>	19,1 %
<i>Ja, for over 3 måneder siden</i>	19,7 %
<i>Nej, aldrig</i>	21 %
<i>Ved ikke</i>	40,2 %
Total	100 %

Note: Regionalt ansatte jordemødre i beskæftigelse med hjemmeboende børn. Data er vægtet på afgangår. n=99. Kilde: Jordemoderforeningens medlemsundersøgelse.

Langt fra alle oplever, at det altid er muligt at holde barns sygedag

Når man ser på tværs af alle aldre for yngste hjemmeboende barn, oplever kun en tredjedel (33 pct.), at det altid er muligt at få barns 1. sygedag (se tabel 3). Der er lidt flere, der oplever at det altid er muligt, blandt dem med mindre børn, mens oplevelsen af at have mulighed for at holde barns 1. sygedag falder des ældre barnet bliver.

Når man ser på barns 2. sygedag, oplever mindre end hver 10., at det altid er muligt, når man ser på tværs af alle aldre. Også her er gruppen af dem, der har de ældste børn også dem, som i lavest grad oplever, at det altid er muligt.

Blandt dem, der svarer nej, er der en underrepræsentation af dem, med de ældste børn, mens de er overrepræsenteret i kategorien 'ved ikke'. Dette afspejler sandsynligvis, at mange ikke spørger eller oplever behov for at afholde barns sygedage.

Tabel 3

Oplever du, at det altid er muligt at afholde hhv. barnets 1. og 2. sygedag på din arbejdsplads? (sæt evt. flere kryds)				
	0-5 år	6-13 år	14 år-17 år	Alle aldre
Ja, 1. sygedag	36 %	32,2 %	23,3 %	33 %
Ja, 2. sygedag	8,2 %	13,1 %	5,2 %	8,9 %
Nej	39 %	45,3 %	21,1 %	37,7 %
Ved ikke	16,7 %	9,4 %	50,4 %	20,3 %

Note: Regionalt ansatte jordemødre i beskæftigelse med hjemmeboende børn. Data er vægtet på afgangår. n=309 respondenter, 354 afgivne svar. Flere svar mulige. Kilde: Jordemoderforeningens medlemsundersøgelse.

Knap halvdelen af dem med syge børn, har holdt barns 1. sygedag

Knap halvdelen (48 pct.) af jordemødrene, har inden for de sidste tre måneder haft barn syg på en dag, hvor de skulle arbejde (se tabel 4). Heraf har omtrent halvdelen (24 pct.) holdt barns 1. sygedag, mens resten ikke har. Der er en ganske markant forskel på svarene afhængig af alderen på respondenternes yngste hjemmeboende barn, hvor dem, med de ældste børn, adskiller sig markant fra de øvrige to kategorier idet 77 pct. svarer nej til at have haft barn syg. Dette er væsentligt lavere for dem, der har yngre børn.

Tabel 4

Har du haft barn syg på en dag, hvor du skulle arbejde, inden for de seneste tre måneder?				
	0-5 år	6-13 år	14 år+ år	Alle aldre
Ja, og jeg har holdt barns 1. sygedag	35,8 %	17,7 %	15,6 %	24,3 %
Ja, men ikke holdt barns 1. sygedag	24,9 %	31,1 %	7,1 %	23,4 %
Nej	38,8 %	49,1 %	77,4 %	51,8 %
Ved ikke	0,4 %	2 %	0 %	0,5 %
Antal (N)	173	80	56	309

Note: Regionalt ansatte jordemødre i beskæftigelse med hjemmeboende børn. Data er vægtet på afgangår. n=309. Kilde: Jordemoderforeningens medlemsundersøgelse.

Næsten ingen holder barns 2. sygedag

Omkring hver tredje (30 pct.) af jordemødrene, som har angivet at de har hjemmeboende børn, har inden for de seneste tre måneder haft barns syg to dage i streg på dage, hvor de skulle arbejde, men kun lidt over 2 pct. har afholdt barns 2. sygedag (se tabel 5). Også her er der en væsentlig forskel på svarene fra kategorien af de ældste børn til de to øvrige.

Tabel 5

Har du haft barn syg to dage i streg, hvor du skulle arbejde, inden for de seneste tre måneder?				
	0-5 år	6-13 år	14 år+ år	Alle aldre
Ja, og jeg har holdt barns 2. sygedag	3,5 %	1,3 %	1,5 %	2,4 %
Ja, men ikke holdt barns 2. sygedag	37,9 %	27 %	7 %	28 %
Nej	58,7 %	71,7 %	90 %	68,6 %
Ved ikke	0 %	0 %	1,4 %	1 %
Antal (N)	173	80	56	309

Note: Regionalt ansatte jordemødre i beskæftigelse med hjemmeboende børn. Data er vægtet på afgangår. n=309. Kilde: Jordemoderforeningens medlemsundersøgelse.

Mange bliver bedt om selv at finde en løsning

Tabel 6 viser, at mange jordemødre bliver bedt om selv at finde alternative løsninger, når deres barn er sygt. 62 pct. har oplevet at blive bedt om at afsøge andre pasningsmuligheder, før de kunne få barnets 1. sygedag (49 pct. for barnets 2. sygedag). 51 pct. er blevet bedt om at møde ind midt i vagten, når anden pasning var fundet (30 pct. for barnets 2. sygedag). Derudover har 47 pct. oplevet at blive bedt om at omlægge deres arbejdstid, eksempelvis fra en dagvagt til en nattevagt (også 30 pct. for barnets 2. sygedag).

For flere af spørgsmålene om barnets 2. sygedag svarer en stor andel dog "ved ikke". Det kan hænge sammen med, at relativt få har afholdt eller forsøgt at afholde barnets 2. sygedag.

Resultaterne peger samlet på, at ansvaret for at få bemanningen til at gå op i mange tilfælde opleves placeret hos den enkelte jordemoder. Muligheden for at holde barnets sygedag bliver dermed i praksis ofte betinget af, at medarbejderen selv finder pasning eller foreslår ændringer i sin arbejdstid.

Tabel 6

Har du oplevet at blive bedt om at..	Ja, inden for de senest 3 mdr.	Ja, for over 3 mdr. siden	Nej aldrig	Ved ikke	Antal (N)
..afsøge anden pasningsmulighed før der gives lov til barns 1. sygedag	26,2 %	35,5 %	33,2 %	5,1 %	157
..afsøge anden pasningsmulighed før der gives lov til barns 2. sygedag?	26,4 %	22,1 %	15 %	36,6 %	99
..omlægge timer fx en dagvagt til en nattevagt, så partner eller anden kan overtage pasning på barnets 1. sygedag?	10,9 %	35,9 %	43,6 %	9,6 %	157
..omlægge timer fx en dagvagt til en nattevagt, så partner eller anden kan overtage pasning på barnets 2. sygedag?	9,3 %	20,3 %	31,1 %	39,2 %	99
..flytte din vagt til en anden dag i stedet for barns 1. sygedag?	4,9 %	17,7 %	65,2 %	12,2 %	156
..flytte din vagt til en anden dag i stedet for barns 2. sygedag?	5,5 %	13,8 %	44,7 %	35,9 %	98
..afspadsere timer eller bruge omsorgsdag/feriedag for at passe eget sygt barn på 1. sygedag?	4,1 %	10,5 %	81,3 %	4,1 %	156
..afspadsere timer eller bruge omsorgsdag/feriedag for at passe eget sygt barn på 2. sygedag?	6,4 %	10,5 %	55,5 %	27,6 %	98
..møde ind midt i en vagt, når pasning er fundet til dit barn på dets 1. sygedag?	20,2 %	30,9 %	42,7 %	6,2 %	156
..møde ind midt i en vagt, når pasning er fundet til dit barn på dets 2. sygedag?	11 %	18,7 %	34,9 %	34,9 %	97

Note: Regionalt ansatte jordemødre i beskæftigelse med hjemmeboende børn. Data er vægtet på afgangår.

Kilde: Jordemoderforeningens medlemsundersøgelse.

Reglerne før og nu

Frem til og med den 31. marts 2026 havde den ansatte ret til tjenestefri med løn til pasning af sygt barn på dettes 1. og 2. sygedag, hvis følgende betingelser var opfyldt:

- Barnet er under 18 år og har ophold hos den ansatte
- Fravær er nødvendigt af hensyn til barnet, og
- Det er foreneligt med forholdene på tjenestestedet

Fra den 1. april 2026 er dette nu udvidet, så den ansatte har ret til tjenestefri med løn til pasning af sygt barn på dettes 1., 2. og 3. sygedag, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- Barnet er under 18 år og har ophold hos den ansatte
- Fravær er nødvendigt af hensyn til barnet, og
- Det er foreneligt med forholdene på tjenestestedet

Hvis barnet bliver syg i løbet af den ansattes arbejdsdag, kan den ansatte endvidere holde tjenestefri med løn de resterende arbejdstimer den pågældende dag, hvis de samme betingelser er opfyldt. Dette kaldes hjemkaldelsesdagen. Både før og nu gælder det, at i (lederens) afvejning af, om der skal gives tjenestefrihed, indgår en afvejning af barnets alder og sygdommens karakter.

Fortolkninger af reglerne

Det giver sjældent problemer at konstatere, om barnet er under 18 år og har ophold hos den ansatte. Men om medarbejderens fravær er nødvendigt af hensyn til barnet, og om det er foreneligt med forholdene på tjenestestedet, kan give anledning til udfordringer.

Eksempelvis mener nogle arbejdsgivere, at betingelsen om, at fraværet er nødvendigt af hensyn til barnet, indebærer, at der kun kan være ret til tjenestefri i forhold dagvagter på hverdage, hvor barnet ville have været i institution eller skole, hvis det havde været rask. På alle andre tidspunkter har den ansatte sørget for anden pasning, fx i form af barnets anden forælder eller en bedsteforælder, og den pasning vil stadig være relevant.

Her er det nødvendigt at indskærpe den konkrete vurdering. Er det en 14-årig med en let forkølelse, og barnets anden forælder er hjemme, er det måske rimeligt nok, at fraværet ikke er nødvendigt af hensyn til barnet. Er det en 2-årig med høj feber, som skulle have været passet af bedstefar, så er det måske mere på sin plads at vurdere, at fraværet er nødvendigt af hensyn til barnet.

Hvis den ansatte kan undværes til den planlagte tjeneste, skal det understreges, at der altså er tale om ret til **tjenestefri med løn**. Der er ikke tale om, at den planlagte tjeneste skal omlægges, eller at timerne på anden vis skal præsteres på et andet tidspunkt.

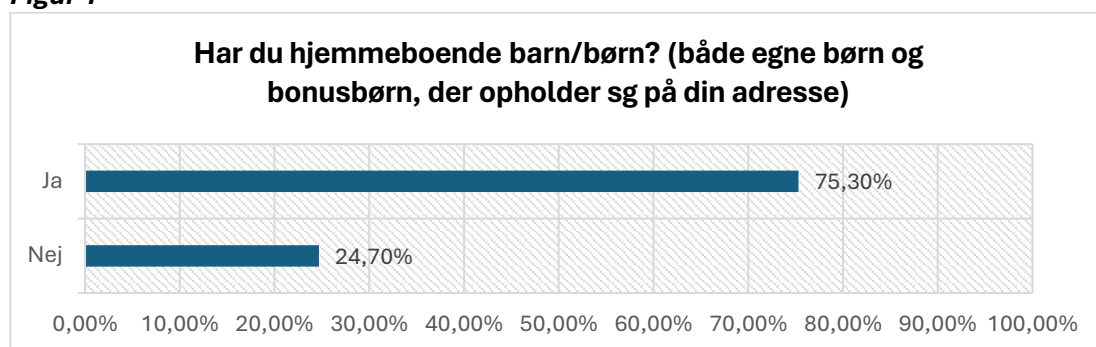
Om det er foreneligt med forholdene på tjenestestedet, kan også opleves som en udfordring. Det er vores vurdering, at der skal være tale om en særlig situation på tjenestestedet, for at det ikke er foreneligt med forholdene. En arbejdsgiver, som afviser med den begrundelse, skal gøre det konkret i forhold til situationen, og kan ikke nøjes med en generel henvisning til beredskabet eller arbejde i det akutte felt.

Baggrundstal og metode

Dette notat bygger på en spørgeskemaundersøgelse foretaget af Jordemoderforeningen. Spørgeskemaet er sendt ud til Jordemoderforeningens 1569 regionalt ansatte medlemmer. Heraf har 411 personer svaret på undersøgelsen svarende til 21 %. Spørgeskemaet har været sendt ud fra d. 21-05-2026 til d. 11-06-2026. Bemærk at data alene er vægtet på afgangår fra jordemoderuddannelsen.

Blandt de regionalt ansatte jordemødre i beskæftigelse, har 75,3 pct. svaret ja til, at de har hjemmeboende børn, mens 24,7 pct. svarer nej (se figur 1).

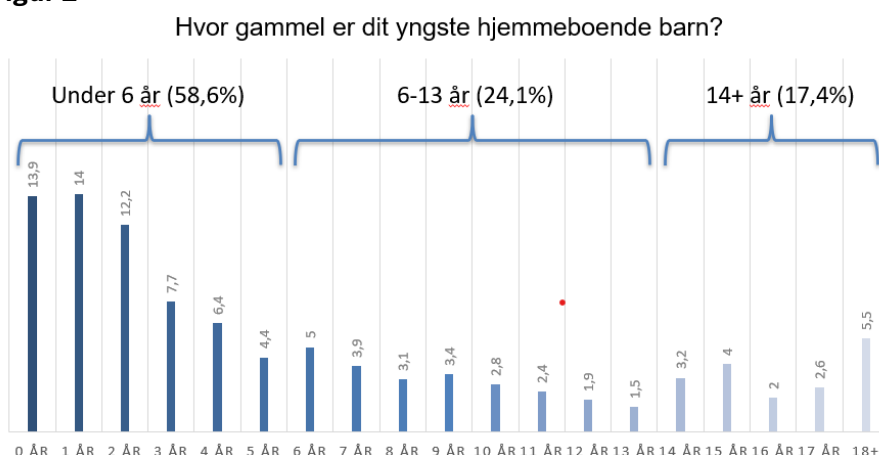
Figur 1

Note: Regionalt ansatte jordemødre i beskæftigelse. Data er vægtet på afgangår. n=410. Kilde: Jordemoderforeningens medlemsundersøgelse.

Mere end halvdelen (59 pct.) af de regionalt ansatte jordemødre i beskæftigelse, som har angivet at de har hjemmeboende børn, har børn i alderen 0-5 år. Heraf har lagt de fleste små børn i alderen 0-2 år (se figur 2). Blandt dem vil der formentlig være nogen, som er på barsel og derfor ikke i den periode har haft behov for barns sygedage.

Figur 2

Note: Regionalt ansatte jordemødre i beskæftigelse med hjemmeboende børn. Data er vægtet på afgangår. n=309. Analysen har medtaget besvarelser for alle hjemmeboende børn uanset alder, da en afgrænsning ved 18 år er undersøgt og ikke ændrer signifikant ved analysens konklusioner. Kilde: Jordemoderforeningens medlemsundersøgelse.